

ADMINISTRAȚIUNEA
TIPĂRII:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrierile nefrancoate nu se pri-
mesc. Manuscrisurile nu se re-
trimite.

ADMINISTRAȚIUNEA
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrierile mai primesc în Viena
Hofb. Post. Nr. 1000. Adresă: A. V. Gold-
berger Anton Meissel Hofb. Post. Nr. 1000.
In Brașov: A. V. Goldberger.
In Frankfurt: G. L. Dauter. In Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
completă pe o coloană 8 or.
și 10 or. Amara pentru o pu-
blicare. Publicații mai dese
după tariful și învoială.
Se adresează pe pagina III-a
numărul 10 or. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 38)

„Gazeta” este în tă-care și
ABONAMENTUL ANUAL: Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
PENTRU ROMÂNIA și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorilor.
ABONAMENTUL PENTRU BRAȘOVU:
la administrație, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 or. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVANIEI”

Cu 1 Octombrie 1891 st. vechin
se deschide nou abonament, în care în-
vâtam pe toți amicii și prietenii noștri.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.
pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.
Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl., pe
șase luni 1 fl.
Pentru România și străinătate: pe un an 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou
se binevoiesc a scrie adresa lămurită și
a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”

Brașov, 21 Septembrie v.

De-odată cu sosirea toamnei,
munca câmpului s'a împuținat
și poporul nostru agricultor și
se oferă de acum înainte timpul
și ocazia, de a intra într'un
nou câmp de muncă, care este
mult mai măndru și mai rodi-
tor decât cel dintâiu, — în-
țelegem câmpul învățării și
aluminelor, sub a căruia brazdă
este sămânțată fericirea și viitorul
popoarelor.

Acest câmp sublim, care dă
popoarelor viață și prin farmecul
său mare sdrobesce cătușile întu-
nerecului și sclăviei, este școlă.

Nu vom vorbi aici despre
școlile medii și superioare, al
căror contingent reprezintă nu
mai o neînsemnată parte din
masa populației noastre, ci vor-
bim despre școlile populare de
sate, cari sunt barometrul, după
care se măsoară gradul de în-
aintare în cultură a maselor po-
porului român.

Avem și am avut totdeauna
la inimă bunăstarea și înflorirea

acestor școle, deoarece știm, că
prin ele și dela ele avem să aște-
ptăm în primul loc binele
și înflorirea neamului nostru ro-
mânesc.

O știu acesta prea bine și con-
trarii culturii noastre naționale și
de aceea vedem, că și furia lor
de cutropire este țintită în prima
linia asupra acestor școle.

Tocmai fiind că acest te-
saur național al nostru este
atât de espus atacurilor vehe-
mente ale contrarilor, ni-se im-
pune dubla datorie, de a fi pu-
rura trez și de-a veghea cu
ochii patru, ca această comoră
a noastră să nu ni-se răpescă și
caracterul ei național să nu fiă
știrbit.

Nu trebuie să uităm nici pen-
tru un moment, că o școlă nu
mai până atunci se poate numi
școlă românească, până când în ea
se dă o creștere românească și se
cresce o tinerime în spirit na-
țional român.

De aceea acum, când ne aflăm
la începutul anului școlastic,
așteptăm dela mai marii și in-
grijitorii confesionali ai acestor
școle, ca să țină seama de mersul
învățământului, să-l controleze
cu rigore și să-l păzească cu cre-
dință. Nicăiri nu poate fi mai pă-
gubitor indiferentismul ca aici
și nicăiri nu se cere un control
mai aspru ca aici.

Dela zelul conducătorilor este
condiționată și câștigarea inimii
și încrederii poporului, care în
fața dovedilor de bună rânduială
și progres, nu se va retrage a
aduce jertfele posibile pentru sus-
ținerea școlii, căci vedită îi va
fi lui atunci, că ceea ce jertfește
pentru școlă, jertfește pentru fe-
ricirea fiilor săi.

N-au dat unii învățători de-ai
noștri strălucite dovezi de marile
progrese, ce le știu ei face în-
tr'un singur an. Dorim din
inimă, ca asemenea îmbucurătoare

dovezi să ni-se dea cât mai multe
și la sfârșitul acestui an sco-
lastic.

Mai cu seamă ținem mult ca
școlilor de repetiție cu tine-
rimea adultă să li-se dea mare at-
ențiune. E mare pierdere și gre-
șală din partea acelor învățători,
cari așa dîcînd numai din dato-
rință trecu cu micii lor elevi
peste anii prescriși de școlă, ér
după ce au trecut peste acești
ani, îi lasă cu totul în scirea
Domnului.

De aci provine, că mare parte
dintre învățători, cari pte în școlă
și-au împlinit destul de cons-
ciențios datoria lor, nu pot
arăta aproape nici un progres
practic în viața de toate zilele.
Elevii eșiți din școlă de toate zilele,
decă nu li-se dă ocazia de a
se desvolta și mai departe și de
a usa de învățatura lor, e lucru
firesc, că dau înderăt și astfel
învățătorul nu pte avé deplina
mulțumire de a puté dovedi, că
a crescut o generație, care
prin stăruințele sale s'a ridicat
la un nivel mai simțit de e-
mancipare.

Cu totul altmintrelea stă însă
cu învățătorii aceia, cari cu ele-
vii eșiți din anii obligați de școlă,
au continuat și mai departe cu
zelul prelegerilor lor, fiă în școlă de
repetiție, fiă mai târziu în așa
disele prelegeri de seră, seu chiar
anumite societăți de caracter
cultural. In comunele, cari au a-
vut norocirea a se bucura de
astfel de învățători zeloși, în
scurt timp progresul este sim-
țit și tinerimea face onore în-
vățătorilor săi.

De sine se înțelege, că acestea
se fac prin jertfe. Dér nu trebuie
să uităm, că numai prin jertfe
se pte dobîndi liberarea și eman-
ciparea unui popor.

Visita Românilor la esoposiția din Praga.

— 21 Septembrie v.

Precum am amintit deja, un
număr considerabil de Români
fruntași din Transilvania și păr-
țile ungurene voru visita în cor-
pore esoposiția din Praga.

Hotărîrea acesta au luat o
spontaneu. Deja ađi orî mâne se
voru întelni la Viena, de unde
voru pleca mai departe spre
Praga.

Visita însă-și are de scop,
a dovedi, că și Români asu-
priți din partea de dincóce a mo-
narchiei țin seama de stăruințele
nobile pentru cultură, progres și
egală îndreptărire națională ale
poporului boem, ađi cel mai
înaintat în monarchia, le prețu-
iesce în mare grad și le acom-
păniează cu simpatiile lor.

Dorim, ca acest pas al
conășionalilor noștri, să fiă de
bună augur pentru raporturile
noștre cu poporele slave ale mo-
narchiei, cari luptă ca și noi pen-
tru asigurarea existenței lor na-
ționale.

Atentat la viața Majestății Sale.

Alaltă-er, în 1 Octombrie, s'a răs-
pândit ca fulgerul scirea, că la sta-
țiunea din Rosenthal, în Boemia, pe unde
avea să treacă trenul imperial, au
explodat două bombe încărcate cu dinamită.
Majestății Sale însă nu i-s'a întâmplat
nici o nenorocire, deoarece bombele în-
cărcate cu dinamită explodaseră cu bună
vreme înainte de ce ar fi sosit trenul
imperial la locul unde erau aședate.

Cu privire la acest atentat, tele-
gramele aduc următoarele amănunte:

Ca la vro 100 de pași dela gara din
Rosenthal se aflau aședate sub o punte
mai multe țevi, prin cari se conducea
apa spre vale. Intr'una din aceste țevi
făptuitorii, până acuma necunoscuți, au
aședat peste noapte două bombe mici.
Una dintre acestea a explodat la 11³/₄
ore ér cealaltă la vro 10 minute mai

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Preumblări în Bucuresci.

VIII.
Iubite Amice!

Când mi-se uresce cu viața
sgomotósă pe stradele Bucures-
cilor, când în izolarea mea mă
apucă un fel de nepăsare și
grătă de lumea asta, vędînd cum
se face la noi din orice cestiune
mare și națională numai politică
militantă de partid, fără basă și
fără țintă, spre a'mi reimprespeta
dulcele iluziuni, visuri și impresi-
uni din copilăria, mă întind cu
preumblările mele pe la sate, din
cari în totdeauna mă întorc cu o
nouă însuflețire, cu o nouă încre-
dere în puterea de viață a țera-
nului român, conservatorul lim-
bei, obiceiurilor și datinelor no-
ștre naționale strămoșesci, aici ca
și peste Carpați.

Societățile germane din capi-
tală întocmesc în fiecare an

véra câte o petrecere cămpenescă
în pădurea de pe moșia prințului
Stirbei la Bufta. Acestă petrecere
se ține regulat a doua di de Ru-
salii, cu care ocaziune, membrii și
familiile societăților plécă din
oraș cu un tren special, cu
stéguri și cu musică, ducend fie-
care cu sine mâncare și beutură.

In véra asta am fost și eu
și nu-mi pare réu, că am fost.
Dela cantonul, unde s'a oprit
trenul, se deschidea o cărare pin-
tre holde până în pădure, situată
pe un șes drept ca mésa și în
mijlocul pădurii se întindea o
livadă în forma unui quadrat
anume întocmit de Nemți în
acest scop. Pe marginea livezii,
sub umbră de codru verde, erau
aședate juru-impjur negustori —
cărțumarii cu mese întinse și cu
buți cu vin. In capătul din sus
era un fel de amfiteatru în care
canta musica militară și elevii
gimnastici esecutau felu de felu
de jocuri, ca și mieii primăvéra

când se întrecu în sărituri peste
rozore și peste păraie.

Străin și necunoscut, m'am
aședat în apropierea amfiteatrului,
lângă bereria de ocaziune a lui
Opler, la rădăcina unui bătrân
stejar și scoțend merindea din
straiță prânzeam privind la
acești ómeni cum își petrecu îm-
preună, bogății și sêracii, și cum
știu ei să-și crească copiii lor.

La început, vędînd pe lângă
mine nise ómeni negrii la față,
réu îmbracați și necuviincioși la
vorbă, ținend de căpestre nise
cai întărnițați, pe cari îi închi-
riau cu câte un leu pe césu iu-
bitorilor de a se preumbla că-
lare prin pădure, m'am spăriat
gândind în mine, că decă voru
fi toți sâtenii din Bufta cum sunt
aceștia, apoi am pus o de mămă-
ligă cu rusticismul meu.

Chiămandu pe unul din ei l'am
întrebat:

— Ce sunteți voi?
— Suntem Români emancipați!

— Ce însemneză asta?

— Însemneză, că am fost țigani
boeresci și la desrobire ni-s'a dat
pământ și libertate, fiind tre-
cuți în cărți cu numirea: eman-
cipați.

Iată „Românii” d-lui Moldo-
van Gherghely, despre cari vor-
besce în răspunsul său la memo-
riul studenților români univer-
sitari. Prost lucru a mai făcut
și Gherghely, scriind despre o țera,
pe care nu o cunoșce.

In momentul, când vorbeam
cu emancipatul, dau cu ochii de
moșu Marin, un bătrân să-
tean din Bufta și vechiu cunos-
cut al meu. Acum aveam cu
cine să stau de vorbă și după ce
mâncaram și închinaram îm-
preună, moșu Marin, curat la
haine și cumpănit la vorbă, imi
dise:

— Sum cu postalionul meu
aici, poftim domnule Francule,
să mai dăm o raită până în
sat la noi și pe când ne vom în-

târziu. Esplosiunea celei d'întăiu a cauzat o detunătură atât de puternică, încât oamenii au fugit spăriați din case. Ferestrele unei case, ce se afla aproape de locul numit, s'au sfărmat în bucăți. Cu toate acestea esplosiunea nu a cauzat pagube mari. În drépta și în stânga dălmei pe care se afla puntea, s'au rupt bucăți mari de piatră. Țevile, sfărmate în bucăți, erau aruncate prin prejuri. Sub țevi s'au aflat două sârme rupte, care se înroșiră probabil în urma focului, ce a produs esplosiunea. Șeful stațiunii, care numai decăt a grăbit la fața locului, a dispus în grabă repararea locului stricat.

În curând au sosit la fața locului mai multe auctorități, der nu au putut da de urma făptuitorului. S'au constatat însă, că făptuitorul nu a avut timp suficient pentru de a așeza bombe mai adencă în țevă. Decă ar fi avut timp să facă acosta, séu decă ar fi așezat bombe într'una din țevile, ce se aflau mai sus, atunci fără îndoială, că arunca întreg podul în aer.

Bombele erau umplute cu *nitroglicerina*. Presupunerea, că atentatorul a trebuit să lucreze în grabă mare, se confirmă cu atât mai mult, cu cât în ziua premergătoare, séra la 10 ore, s'a controlat cu deamăruntul întreaga linie ferată, așa-dér și puntea.

O altă telegramă din Reichenberg comunică următoarele:

Șeful stațiunii Rosenthal, cu numele Kirchhof, venea în noaptea din 1 Oct. dela satul Rosenthal spre casă la gară, când deodată au de cătră punte o detunătură puternică. Șeful îndată a fost în clar și starea lucrului, că adevărat e o esplosiune și numai decăt a grăbit spre punte. Între acestea i-au eșit în cale un cantonier (păzitor), carele d'asemenea a auzit detunătură. Amândoi au grăbit într'acolo. Pe când au sosit însă aproape de punte, au auzit o a doua detunătură, care fu mai puternică ca cea d'întăiu. Acosta a doua esplosiune s'a întâmplat sub cercul puntei. După-ce în curând avea să sosescă trenul de povară Nr. 852 dela stațiunea Reichenberg, numai decăt au vizitat locul, ca astfel să iée măsurile de lipsă pentru repararea distrucțiunii, ca să pótă trece trenul. Au constatat de ambele părți ale dălmei câte o crepătură de 60—80 cm. afundă și de unu metru de largă, de-aseama și puntea avea mai multe crepături singuratic. După-ce s'au luat dispozițiunile de lipsă, au dat semn trenului de povară, că pótă pleca. La fața esplosiunii se simțea un miros penetrabil, de unde se conchide, că bombe erau umplute cu nitroglicerina, ér esplosiunea s'a sêvêrșit cu fitilul aprins. A fost mare

norocire că bombe nu au explodat de odată, căci esplodând amândouă de odată, stricăciunea și pagubele erau mult mai însemnate.

Presentându-se la fața locului auctoritățile competente, au încunoscințat prin telegraf pe Majestatea Sa despre acestă castă. Rêspunsul a sosit imediat la adresa primarului, în care se dicea, că trenul curții va sosi conform programului. Pe când a sosit trenul la locul esplosiunii. Majestatea Sa s'a prezentat la ferăstra cupeului, ér poporul ce se adunase în număr considerabil, l'a aclamat cu bucurie.

În cercurile politice competente se crede, că atentatul dela Reichenberg nu are nici un caracter politic, ci e o faptă ordinară copilărească, o simplă mișelă. Din alte părți se susține, că aici e vorba de un atentat socialist, ér socialistii dicu, că câți-va fanatici dintre Cehii tineri ar fi sêvêrșit acestă faptă pentru-ca se turbure bucuria dela sêrbările din Reichenberg.

SCRILE ȚILEI.

— 21 Sept. (3 Oct.)

M. S. Regele Carol, a sosit alaltă-eri séra la orele 6 la Monza. El a fost primit la gară de Regele Humberto, de Ducele d'Aosta, de Conte de Turin, de d. Rudini și de auctoritățile civile și militare. Cei doi regi s'au îmbrăciat în mod cordial. După ce suitele au fost prezentate, cei doi Sverani s'au dus în trăsura la castel, unde M. S. Regele Carol, a fost primit de Regina Margareta. La orele 8 s'a dat un mare prânț de gală.

Români în Paris. După statistica asupra străinilor, se află în Paris 1075 Români și adevă 701 bărbați și 374 de femei.

Congresul bisericesc gr. or. din Bucovina s'a deschis în ziua de 18 (30) Septemvre. După obiceiurile servicii religioase, s'a deschis șadința primă. O deputațiune de 8 membri a invitat pe comisarul imperial la congres. Precist la 11 ore a sosit camisarul imperial contele de Pace, întâmpinat fiind cu imnul popular, și după ce își ocupă locul destinat, a cetit în limba germană timp de peste o jumătate de oră *motivele, pentru cari nu a fost aprobată statutul congresului din 1888* și cari sunt atât de multe, în cât aproape întreg statutul ar fi de modificat. În decursul acestei ședințe — după cum raportează „Gaz. Buc.“, — s'a iscat și un incident neplăcut: La invitarea d-lui comisar, de a conduce ședințele congresuale, Eminentă Sa Me-

tropolitul s'a ridicat și a rostit în limba română și rutenă un discurs de deschidere, prin care a arătat importanța sinodalității în biserica noastră, importanța recunoscută deja și de Români și Sêrbii gr. or. din cealaltă parte a monarhiei, și a espus, că congresul se va ocupa cu aceeași cumpătate ca până acum și cu rezolvirea problemelor, cari i-s'au adus acum la cunoscință. Discursul președintelui s'a terminat cu un întreit „Sê trăiescă!“ „Hoch!“ „Na mlogaia lieta!“ pentru împăratul. Comisarul imperial observă, că deorece în discursul presidial s'a făcut provocare la Români de peste hotare, el trebuie să declare a nu pută admite, ca în debaterile congresuale să se facă amintire de instituțiunile bisericesc din state străine. După lămuririle date de presidiu și după ce s'a convins, că nesciind românește a interpretat rău discursul presidial, comisarul și-a retras observarea. Acest incident regretabil a dat, se înțelege privilegiu la unu sgomotă ore-care între deputat și publicul de pe galerie, la ceea-ce comisarul a amenințat cu *disolvarea congresului* pentru cazul, că în decursul debaterilor se vor ivi întrepreri și manifestări de plăcere séu displăcere!...

Prețul cerealelor. Comerțul de bucate a fost în cursul săptămănei puțin animat. Timpul fiind frumos, s'au adus și în săptămăna acosta prea multe bucate pe piețele orașelor și din asta causă cumpărătorii au fost cam rezervați, cumpărând numai atata, cât li-a fost neapărat de lipsă. Pe lângă toate acestea *prețurile au încetăț de a mai da înderăț* rămânând aceleași, ca și în săptămăna de mai înainte. Din împrejurarea acosta se pótă prevedé și cu mai multă siguranță, că îndată ce vor înceta a se aduce în piețe așa multe bucate, prețurile se vor urca.

Sămănturile de toamnă, după raporturile oficiale din Budapesta, sunt în întregă țera slabe din cauza secetei; în Ardél pe lângă secetă mai sunt bătute în mare măsură și de șoreci, cari mănăncă sămăntă îndată ce se sēmă. Rapița s'a sēmătat, der mai bine ca jumătate e de tot slabă. Cucuruzul se culege; rezultatele sunt îndestulătoare. Tutunul încă a fost în cantitate suficientă.

Concert. Din Oradea-mare ni se scrie: Profesorul dela Iași, T. Burada, Lună séra în 28 l. o. a dat aici un concert cu concursul d-relor Zigre la pian, alți tinerilor români și cantece în quartet și alți tinerului Șoimoșianu, carele a cântat Solo. Români din ju-

dețul Bihorian s'au adunat din tôte părțile într'un număr neașteptat. După concert tinerimea a dansat, jocurile mari în câte 50 de părech — toți Români, nici un străin. S'au ținut și toate însuflețitoare. D-l Burada a fost surprins și mulțimit de concursul publicului. Sub durata concertului s'au primit telegrame de felicitare, ér dela Beișeni invitațiune pentru D. Burada, ca să mērgă și la ei. Recomandăm d-lui Burada să cante mai multe cantece românești, căci publicul român așteptă de acestea; noi am dori să fim încantați de melodiile muzicii românești a fraților de peste munți. — *Crșan.*

Permutat. D-l G. I. Pitișu fost profesor în Galați, este permutat ca profesor de limba elin la seminariul central din Bucuresci.

Esamenele de calificațiune preotescă pentru diecesa Aradului se vor ținé în 26 și în următoarele zile ale lui Septemvre st. v. cu începere la ora 9 înainte de amēț, în Arad.

Focul la Ploesci. Pe la ora 11, a izbucnit un foc brutăria d-lui Zancovici. Vântul fiind foarte violent, incendiul s'a întins cu așa repeziune, încât în câteva minute tôte prăvăliile din piața Unirea erau în flacări. Pompierii și trupele din localitate au desfășurat un curaj extraordinar, astfel că pe la orele 4 focul a fost localizat și aproape stins, ne mai fiind nevoie de ajutoarele pe cari prefectura le ceruse la Bucuresci și Buzău. Optsprecece prăvălii au fost cu totul prefăcute în cenușă. Pagubele întrec peste suma de 350 mii lei.

Jidanu ucigaș. Ni-se scrie: „În comuna Negrești (Țera Oașului) s'a întâmpat la 4 Septemvre n. c., că copilul de 14 ani al măsărilor Iosif Privigyei s'a certat cu băiatul fătului jidan din loc, amestecându-se la certă și părinții copiilor. Fătul jidan însă nu s'a îndestulit numai cu certă, ci cam la 5 ore după terminarea certei, însoțit și de alți jidani, s'a dus din nou să-și rēsbune asupra lui Iosif Privigyei, și cu un pară așa l'a lovit în cap, încât noaptea a și rēposat bietul măsăr, pe care îl plānge soția și 5 orfanii mici. Fătul jidan dimpreună cu soția și cu un alt jidan, care a luat parte la crimă, sunt închiși la judecătoria de oeră din Sein. Că ce pedepsă li-se va dicta pentru acosta, crimă vom vedé.“

Muzica crășenescă va da un concert mēne Duminecă în sala hotelului „Europa“. Începutul la 8 ore séra.

torce te vei mira, că din acosta petrecere a *nemțeriei* n'are să fiă decăt o horă mare și frumoasă întinsă pe câmpia românească.

Era pe la 10 ore dimineța și pe la 3 după amēț, când m'am întors cu *postalionul* și cu moș Marin, livada luase altă față, nu vedeam decăt săteni adevărați români: bărbați, juni, tineri, neveste, fete și copii, toți îmbrăcați în haine de sêrbătore, albe ca lebăda, și la sunetul lăutarilor erau înșirați în horă câte o sută și mai bine de părech, în cât livada sclipia ca argintul, pârându-mi-se, că m'ășu afla în țarină a doua și de Pasci la Abrud.

Purtarea cuviincioasă a sătenilor, ordinea, curățenia, trumșea hainelor și a tipurilor, veselia și însuflețirea lor, au atras și pe excursioniști, mai vêrtos dōmnele și domnișorele germane, între care unele îmbrăcate în costume naționale române, se întreceau în horă cu drăgălașele Româncuțe, încât se făcuseră totu o apă și mu-

sica militară schimbăse cōrda, în loc de valsuri cânta hora, brēul și chindia.

Întelnuindu-mē casierul societăților, un bărbat cum se cade, și vēțându, că-mi rīde înima de bucurie, m'a făcut un mică resumat istoric asupra petrecerei dicēnd:

— Mai acum 10—15 ani, petrecerea noastră avea un caracter pur german, eram numai noi de noi. Cu timpul sătenii din împrejurime deprindēndu-se a ne vedé cum ne petrecem noi, au început să vie și ei în haine de sêrbătore și a-și petrece și ei la o parte, încât mijlocul livezii forma o zonă neutră între ei și între noi. Acum însă zona a dispărut și petrecerea noastră din crășenescă și nemțescă, cum era, a devenit sătenescă și românească, cum o veți. E admirabil acestă popor, numai clase dirigente mai bune decă ar avé!

Séra m'am despărțit de moș

Marin, încântat și mângăiat m'am întors în Bucuresci.

Tot astă-vêră, în ziua Sântului Pantilimon, m'am nimerit să fiu și la *nedeale* dela Rovinari în județul Gorjiu. În acea și se țin într'o dumbravă romantică *nedeale* și la care se află adunați la un loc săteni și sātene din mai multe sate în porturi admirabile oltenesci. Cu acosta ocaziune am vēțut mai mulți învățatori dela sate jucând în horă cu sătenii și îmbrăcați asemenea în haine țărănesci ca și ceialaltă săteni-olteni.

Peste Olt învățatorii își păstréză portul românesc și Dōmne bine le mai șede acestor apostoli ai culturii naționale în porturile lor tradiționale originale. Cred, că totu așa de bine li-ar ședé și dascălilor noștri rurali din Ardéal, decă ar umbla îmbrăcați românește ca și consătenii lor, ér nu ca *jupânii* în haine de tērg, nici negre, nici mohorite, fără cum sunt mai urite, cu un crac de

nădrag în cismă și cu altul peste utureac.

Fără să fiu *optimist*, trebuie să constat, că decă am avé pretindenea școlii și învățatori rurali ca în Gorjiu, într'un deceniu am avea o generațiune rurală, cu care ne-am puté mândri și cu care ni-ar fi fală în lume. În acosta privire mi-a rēmas o dulce amintire, care nu se va șterge din mintea mea cât voi trăi. Încât despre *nedeale*, m'am adunat multe date, pe care nu știu decă le voi mai publica, fiind-că la noi lumea nu cetesce ce e original românesc și sătenesc.

La 1 Augustu espirat eram la Filiași așteptând mai multe ore trenul dela Verșirova spre a mē întorce la Bucuresci. În restaurantul gării se aflau împreună cu mine și nisce călători comercianți Vienezi, cu cari am vorbit multe și de tôte asupra țerii și poporului nostru.

Pe peron erau vre-o 20—30 de școlari săteni în etate dela

In temnițele bulgare, se află, după cum anunță ziarul parizian „Tempo” 800 de prizoneri politici, între cari se află și fostul ministru bulgar Caraveloff.

Cununiă. D-lu Nicolau Stoia, teologu abs. și d-ra Victoria Cioloca, fiica d-lui parochiu și asesoru consistorialu Teodoru Cioloca, se voru cununa la 29 Septemvru v. c. in biserica română gr. or. din Șipetu.

O societate industrială.

La 26 Septemvru n. c. s'a ținutu in curtea sfatului de aici adunarea generală constituantă a „Societății industriale pentru inmagazinarea de mărfuri, din locu.” Ministrul Baross a propusu camerei comerciale de aici să inființeze societatea acasta, promițendu-i totu concursul său marterialu și moralu. D-lu secretaru alu camerei comerciale din locu, d-lu Eugen Iekelius, a și stăruitu din toate puterile, ca să pună in praxă ideia d-lui ministru.

Scopul societății este: a promova in comunu interesele membriloru industrialei, așa că societatea primesce dela membrii ei marfă lucrată spre inmagazinare și dă imprumutu pe ea până la 2/3 din valoare. Societatea ingrijese de vânzarea mărfii atâtu in țera, câtu și in străinatate. Mijlocesce pentru membri comande și se ingrijese, ca ei să participe la liferățiunile publice.

După cum se vede scopul societății este foarte salutaru. Industria și cei cu mijloce mai puține, se voru pute inlesni foarte multu in ocupațiunea lor prin aceea, că pe mărfurile nevëndute, voru pute lua avansuri cu interese moderate, ăr de altă parte prin aceea, că voru pute participa cu ceilalți membri la liferățiunile, ce va lua societatea asupra sa.

Intrarea in societate este destul de ușoră. Fiă-care membru, trebe să subscrie o cotă de 25 fl., din caru la inscriere plătesce 5 fl., ăr restul ilu achită in rate lunare de câte 2 fl.

Acastă reuniune este prima incercare de felulu acesta in țera noastră și probabil, că va avé succesu, fiindu susținută din partea ministrului, și decă va reusi, ea va fi o binefacere pentru industriașii brașoveni, cari de când cu răboiulu vamalū cu România au datu de totu înderētu.

In vederea acasta voru face bine industriași români, decă se voru inscrie și ei, ca membri in societate.

Fundațiunea unui tineru român.

Oradea-mare, Septemvru 1891.

Stim. D-le Redactor! Dumineca trecută ați inregistrat scirea despre in-

temeierea fundațiunei de 1000 fl. a tinerului român Demetriu Bardoși.

Fiindcă suntă rari in țilele noastre tinerii, cari să-și eternizeze numele prin astfelu de nobile fapte de binefacere românesoi, m'am interesat să cunoscu mai de-aprope pe acestu bravu tineru altu nostru și, după informațiunile căștigate, imi iau voia a vă trimite aci următoarele schițe biografice din viața lui.

D-lu Demetriu Bardoși este fiulu răposatulu Constantinu Bardoși, fostu funcționarū la tribunalulu r. in Deva. S'a născutu la 1865 in Mureșu-Sângeorgiu (lângă Tergu-Mureșulu), a absolvat școlile reale de statū in Deva, unde a făcutu și bacalaureatulū cu succesu eminentu.

După absolvare, murindu tatălu său, fū aplicatū ca funcționarū la oficiulu comitatensu in Solnocu (comit. Iasigia-Cumania-mare), ăr in 1888 intră ca voluntaru pe unu anu in regimentulu Strelitz (31) dela Sibiu, unde a depusu esamenulu de oficeru cu eminentă, ăr mai târziu trecu ca oficeru in reg. 37 din Orade, unde se află și acum ca oficeru de întregire.

D-lu Demetriu Bardoși este unu tineru distinsu și de bune speranțe. D-sa se pregătesce acum pentru șola belicā din Viena.

Dorindu-i cele mai bune succese, alătură aci o copiu a literiloru fundațiionali, ce se află intr'unu esemplaru și la capitulu episcopescū din locu.

— Coresp.

Nr. 9228—1891

Litere fundațiionali ale fundațiunei lui Demetriu Bardoși.

Domnulu ces. și reg. locotenente Demetriu Bardoși cu datulu Oradea-mare 12 Decemvru 1890, Ni-a străpust o poliță de asigurare la „Reuniunea oficialiloru din Monarchia Austro-Ungară cu reședința in Viena” contractată după tarifa I f. sub condițiune, ca in casu când ar ajunge etatea de 50 ani să i-se plătescă capitalulu de 1000 fl. v. a. acedă una miă floreni valuta austriacā densusul, ără când ar muri înainte de etatea acasta, Reuniunea să plătescă posesorulu poliței 1000 fl. v. a. și totu asemenea și decă ar muri după etatea acasta.

Ne-a rugatū mai departe, ca să primim polița acasta de asigurare, ce pōrtă numērulū 99,110, in posesiunea noastră pe lângă următoarele dispozițiuni:

1) Densusul își reține dreptulu, ca suma de 1000 fl., carea este de a i-se solvi la ajungerea etății de 50 ani, să o pōtă folosi liberu după voia sa fără nici o restrângere.

2) Suma de 1000 fl., carea este a se solvi după mōrtea densusulu posesorulu poliței doresce să se întrebunțeze

ca fundațiune permanentă in modulū următoru:

3) Fundațiunea să se administreze in toate timpurile de Veneratulū Capitalu metropolitanu gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașu separată de alte fundațiuni sub inspecțiunea Preaveneratulu Ordinariatu Metropolitanu gr. cat. de același nume și să pōrte numirea de „fundațiunea Demetriu Bardoși” Capitalulu să se depună spre fructificare la institute românesoi de creditū și economiā din patriā. Venitulū anualū să se întrebunțeze in modulū următoru: 50% să se dea ca stipendiu și ajutore, 40% să se adaugă in totu anulū la capitalu, 5% să se dea pentru spesele administrațiunei, 2% să se întrebunțeze pentru susținerea și in-frumșetarea mormēntulu tatălu său Constantinu Bardoși, repausatū in 5 Septemvru 1885 și inmormēntatū in Deva in cemetierulu gr. orientalu. Totu din aceste 2% să se conserve și mormēntulu său și eventualu altu familiei sale. Suma din aceste 2%, carea ăre-când nu ar fi de lipsă să se întrebunțeze spre conservarea mormintelorū amintite, să se dea preoțiloru dispuși de Preaveneratulū Ordinariatū Metropolitanu, ca să celebreze unu numărū anumitū de sante liturgii pentru sufletulu tatălu său, altu său și altu familiei sale.

4) Venitulū de 50% amintitū in punctulu 3 voiesce, ca să-lu capete soția sa legală, la casu când ar rămānē veduvă și încă pentru totu timpulū veduvei sale. La casu când ar avé prunci, atunci să-lu capete prunciū săi, fără ose-bire de sexu, începēndu dela anulū alu 6-lea până la alu 30-lea inclusive la ori ce șolă arū studia. Totu acestu dreptū ilu voru avé și descendenții săi in liniā drēptă.

5) Decă insă nu va avé soția nici descendenți, atunci drepturile din punctu 4 trecū la fratele său Iosifū Bardoși și descendenții lu legalu, cari umblă la șolă.

6) Decă nici fratele său nu ar avé descendenți legalu, atunci drepturile din punctulu 4 trecū la unchiulu său Iuliu Bardoși și descendenții legalu ai acestuia; ără când nu ar avé nici acesta descendenți, atunci drepturile trecū la descendenții unchiulu său Georgiu Bardoși.

7) Decă nici densusul, nici fratele, nici unchiū densusulu nu voru avé descendenți, cari să umble la șolă, atunci stipendiuulū să se dea la tineru român gr. cat. din provincia metropolitană de Alba-Iulia.

8) Consāngenii densusulu nu voru fi obligați a-și dovedi starea lorū materială. Voru trebui să fiă Români, să arate in studii progresu celū puținū indestulitorū și purtare morală celū puținū

legală. Cei ce nu voru fi consāngeni ai densusulu și voru voi a se folosi de stipendiu, voru trebui să probeze, că suntă lipsiți de mijloce, mai departe progresu in studiu celū puținū bunū și purtare morală corēspunđtōre. La aceștiua Preaveneratulū Consistoriu Metropolitanu va avé dreptulu a-li presorie, că ce șolă să frecventeze, va preferi insă școlele militari. Stipendiști neconsāngeni ai densusulu voru fi obligați in restimpū de 10 ani după absolvarea studiilor a re-întōrce cu 10% din suma primită ca stipendiu, cu care sumă apoi se va aug-menta fondulu originalū alū fundațiunei.

9) Trei procente din venitulū anualū alū fundațiunei se va da șolei române gr. cat. de fetițe din Blășiu.

10) Stipendiile le va conferi Consistoriulu Metropolitanu gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașu.

11) Despre primirea poliței să i-se dea unu reversu de primire, ca la timpulū său să pōtă ridica suma de 1000 fl. v. a.

12) Literele fundațiionali se voru deduce in mai multe esemplare, dintre cari unulu se va păstra in archivulu metropolitanu, câte unulu in archivele dieceselorū gr. cat. române din Oradea, Gherla și Lugosū, unulu se va da densusulu, unulu unchiulu său Iuliu Bardoși, unulu veduvei Georgiu Bardoși și unulu sedriei orfanalū din Deva.

Noi in urma datorinți, ce o avem de a primi ori ce fundațiuni oneste, cari servescū spre promovarea binelū eternu și temporalū alū credincioșilorū noștri, declarăm prin acasta, că primimū fundațiunea făcută de d-lu ces. și reg. locotenente Demetriu Bardoși sub condițiunile specificate mai susu, și vomū ingrijii, ca acelea să se și observe cu totă conscientiositatea și punctualitatea, spre care scopu și estradămū aceste litere fundațiionali, întărite cu subscrierea și sigilulu nostru oficiosu.

Blășiu, din ședința consistorială ținută in 25 Augustū 1891.

Ioanū m. p.
Metropolitū.

La prea grațiosulu mandatū archiepū.

Dr. Aug. Bunea m. p.
secretaru consistorialū.

Mōrtea generalulu Boulanger.

Generalulu Bulanger, despre care s'a vorbitū atâtū de multū, s-a sinucisū cu revolverulu in țilele acestea in Bruxelles, pe mormēntulu amantei sale, dōmna de Bonnemaine. Până acum insă nu se scie, care a fostu cauza, că generalulu Boulangeru s'a sinucisū. Unii susținū, că de aceea s'a sinucisū, fiindcă nu mai putea trăi

12—14 ani, cari asemenea așteptau trenulu să plece la Striharețu, lângă Slatina, in județulu Olutului.

La Striharețu, Statulu a inființatū o șolă practicā de agricultură, in care se primescū prin concursu, esamenū in scrisu și oralu numai copiii-școlari dela sate și din cari iesū in fie-care anu tineri români cu bune învățături practice agricole spre a ocupa locurile pe care le ocupau până acum la noi in agricultură numai Grecii și alte nēmuri străine.

Preumblāndu-mē pe peronū mi-au rēmasū ochii ațintiți asupra unui copilașu-școlarū cu o străicută peste peptū minunatū țesutū și cusutū cu strămăturī și ținēndū in mână o colă de hārtiā infășuratā.

Mē apropiu de elū și ilu întrebū: cum ilu chiamă, cine i-a făcutū străicūta, ce ține in mână și unde se duce?

Copilulu imi rēspunde:

— Mē chiamă N. Cojocarū, am

isprăvitū șola rurală in Petresci, județulu Gorjiului; in mână am unu desemnū făcutū de mine; straița mi-a făcut'ō mama, sum sēracū și n'am tată; mē ducū la concursu la șola practicā de agricultură dela Striharețu.

Desfășurāndū hārtia, dau peste unu admirabilū desemnū cu mână liberă a stabilimentulu graficū a Statulu din Bucuresci, unde se tipăresce „Monitorulu Oficialū”. Am rēmasū uimitū și nu-mi venea a crede, ca unu copilū dintr'ō șolă sātēscā să desemneze atâtū de esactū și corectū. Spre a mē convinge, am inceputū a-i pune o mulțime de întrebări, la care Niculae rēspunde, scoțēndū din străicūta și alte caete cu desemnuri de ale lui, precum: frunză de viță, pluguri și alte obiecte industriale agricole țērānesci.

Neapēratū, in timpulū esamenării toți copiii s'au adunatū împrejurulu meu și eu oferindū lui Niculae unu leu ca să aibă banū de drumū până la Striharețu, unu un-

chiașu, care sta și asculta și care era conducătorulu copiilorū, pri vindu-mē și vedēndū că sum Românū, își deschise inima și mi spuse:

— Amū inceputū să ne deșteptămū și noi spre a nu mai fi copleșiți de străini. Destulū ne-au mncatū ei pān' acum.

— Bine faceți, unchiașule, rēpunseui eu, Dumneđeu să vă ajute in ceea pe care ați pornitū!

Vienezii, cari asistase la convorbirea mea, de asemenea examinandū desemnurile, se minunau de învățatura care se invață in școlele noastre dela sate și nu se puteau in de ajunsū mira câtū de rēu erau ei informați despre starea lucrurilor la noi, pe care le credeau a fi așa, precum le descriau impertinenții scriitori jidovi, cari rēspāndeau in privința noastră poesii ca cea următoare:

— O du wilde Walachei
— In dir ist nur Stroh und Heu
— Mameliga und Malai!

Am nădejde și credū, că nu

mē inșelū, când afirmū că pentru neamulu acestorū poeți și scriitori pamfletari a trecutū baba cu colacii din țera romānescā.

La revedere.

Teofil Frāncu.

Nahalim.

O istoriā orientālă, de F. F. Bresnitz.

Departē spre apa dulce a Bosforulu a fostu leagānulū ei. Aceia, cari-i-au datū viață, erau forte sēraci și aceea, cu ce acoperiseră trupulu copilulu lorū, erau nise vestminte aspre și sdrențose fără nici o podōbă, dēr bunulu Dumneđeu își ațintise ochiulu său asupra copilei și ea crescea și inflorea și in fiă-care și se făcea mai frumoasă.

Se întēplă intr'ō țī, — ceea ce nu speraseră bătrāni, ăr mica și frumoasă Nahalim nici nu visase, — ca doi domni mari intrarā in coliba lorū sērăcāciōsā de lângă țermulu Bosforulu.

— „Allah să fiă cu voi! Voi aveți o fiică cu numele Nahalim, mare e bunătatea lui Dumneđeu, marele Soliman o cere de soțiā!”

fără amica sa, dōmna de Bonnemaine. Alții dicū, că lipsa de bani l'a silitū pe generalulū Boulanger să-și ieie viața.

Despre biografia generalului Boulanger aflăm următoarele:

George Ernest Ioan Marie Boulanger s'a născut la 1837, în orașul Rennes, în departamentulū Ille și Villaine. După ce termină studiile în Nantes, intră în școala militară din St. Cyr, în anul 1855, în etate de 18 ani, unde în urma silinței sale dobândi testimonii foarte bune și în Octomvre 1856 fu numit sub-locotenent la infanteria și nu multă după aceea fu transportat la regimentul 1 de tiraliori din Algeria. Aici se luptă sub comanda mareșalului Randon în contra Cabillilor, unde primi botezul de sange. Mai târziu îl aflăm în războiul italian, unde se distinse foarte tare și unde fu rănit. Câteva zile după aceea fu numit din cauza bravurei sale, *cancelar al legiunei de onore*. În anul 1860 se distinse în războiul din Cochinchina, unde erăși a fost rănit la umărul stâng. În 1862 fu numit căpitan și în anul 1867 fu numit profesor la școala militară.

În 1870, în războiul franco-german fu numit locotenent-colonel, și aici se luptă vitejește în fruntea regimentului său. În anul 1871 fu numit oficer al legiunei de onore și colonel. În luptele sale contra comunei din Paris fu rănit de un glonț în brațul drept. În ziua, în care a fost rănit, fu numit comandant al legiunei de onore.

În anul 1880 fu numit general de brigadă. Curând după aceea trecu la cavaleria, unde fu mai apoi numit de comandant al unei brigade de cavaleria.

În anul următor fu numit conducător al deputațiunei guvernului francez, la serbarea centenarului independenței republicei nord-americane. În anul 1884 fu numit general de diviziune, care corespunde cu rangul de locotenent mareșal. În anul 1886 fu numit *ministru de război*. Din momentul acesta, se puse Boulanger pe terenul politic. El fu acela care dorea din adâncul inimei sale un război de „revanșă” în contra Germaniei. Din această cauză numele său deveni foarte popular.

În anul 1887, eșind din ministru fu numit comandant al corpului 13 de armată din Clermont. În anul 1888 din cauza uneltirilor sale politice, i se detrase comanda, și prin o hotărâre a tribunalului disciplinar, fu concediat din armată.

Acum intră el în politică și avu un duel cu ministru președinte Floquet.

Nu multă după aceea fu acusat la senat, că face agitațiuni politice, din care cauză Boulanger fugi din Franța în Belgia la Bruxelles, după aceea se duse la Londra. De aici făcea el propagandă politică în Franța, ajutat fiind cu bani, de ducesa de Uzès.

Acum de ourând, murind amanta sa, dōmna de Bonnemaine, deveni din și în și totu mai melancolic, până când în fine, se impușcă cu revolverul pe mormântul amantei sale, dōmna de Bonnemaine. Astfel se sfârși viața acestui bărbat, care stîrnise mare senzațiune în lumea intrăgă.

Simpatii Franco-Ruse în anul 1828.

(Repriviri istorice).

(Fine.)

Austria deja în vĕra anul 1828 făcea pregătiri seriose de război? totu deodată însă țesea planul mai înainte amintit, care decă reușia, cădea de sine întvenirea armată. Metternich avea firma credință, că toate puterile europene vor primi planul său și se vor uni în acel scop, ca să-și oferescă intermediatiunea, stabilind și condițiunile păcii. Se presupunea, că Rusia nu se va opune voinței Europei; decă planul lui Metternich se vedea a avé șansele sale, căci principele Wellington, care deveni capul guvernului englez, era în perfectă înțelegere cu Metternich, pe care-l asigură, că Prusia încă va fi pe partea lor.

Dĕr planul lui Metternich s'a zădărnicit din acea parte, de care nici că visase. Cabinetul francez încă doria pacea, fiind însă incunosciută într'un mod straniu din partea Curții rusești, despre planurile ambițioase ale Austriei, și totodată informată într'o direcțiune, care era foarte divergentă de cea a lui Metternich, regele Carol X, și pe baza prejudețelor erudite dela antecesorii săi, deveni de totu preocupat față de Austria, carea în ochii săi era obstaculul gloriei și al nimbului francez.

După succesele câștigate în campania întreprinsă contra Spaniei, Carol X își propuse să înalțe gloria și puterea casei Bourbonice la gradul unde stătuse sub Ludovic al XIV; dĕr ori încătră privia, toate terenele le găsisse ocupate de Austria. În Italia, dela Alpi până la golful Torentului, predomină vocea Austriei, carea în confederațiunea statelor germane, încă și în Prusia câștigase supremația, încât pentru trama franceză nu se mai găsea pânză.

Wellington, cunoscând dispozițiunea spirituală, carea domnia în Franța față de Austria, se feria a-i face

proposițiuni de acțiune comună în contra Rusiei, decă a început a atinge sublimel cord de necesitatea păcii Europene, care era un ideal alt regelui Carol X din cauză, că era mai înaintat în etate, decât să nu dorască pacea, și nu putea să-și ascundă temerea, că din îndelungatul resbel ruso-turc pōte să se pericliteze liniștea europeană, de unde stăruințelor lui Wellington, fără ca să facă vre-o amintire de Austria, li-a succes a îndupleca pe Carol X să trimită un ambasadur la Constantinopol cu misiunea de a informa pe Pōrta otomană despre necesitatea curmării resbelului, și să o înduplece a primi condițiunile echitabile ale Rusiei.

Bozzo di Borgo, ambasadurul rus la Paris prin carele a fost incunosciută cabinetul francez despre planul lui Metternich, a avut dibăcia de a ține întrunite sentimentele lui Carol X pentru amicia cu Rusia, ba a-i îndulci și dorul inimei prin apromisiuni la ținuturile de pe malul stâng al Rinului, în cazul când ar veni treaba la resbel cu Austria.

În urmarea acestora, Carol al X și-a dat apromisiunea, că el în cauza orientală va ține cu Rusia.

Să lămurim mai detaliat procedul afectiunilor franceze pentru Rusia. Francesii au privit totdeuna rîul Rinului ca frontiera naturală a patriei lor și acest sentiment s'a înrădăcinat și vulgarizat în inimile franceze prin marea lor revoluțiune din ultimul deceniu al secolului trecut. Regele Carol, deși urea revoluțiunea, era mai francez în inima sa, decât să abandoneze această idee, acest sentiment. Contele Lebzelter în călătoria sa spre Viena, întrebând pe Laferonays, ministrul de esterne al Franței, ce împărțire ar avé pentru Metternich? căpătă următorul răspuns:

„Spune principelui Metternich, că augustul meu rege nici când nu va păși la o acțiune comună în contra Rusiei; nici pentru a-l îndupleca la pace, nici pentru a se amesteca în trebile ei.”

Curtea Prusiei, și altcum rudă cu Rusia, fiind informată despre împrejurări, a declarat oficial „că nu aprobă planul lui Metternich, ba îl ține de periculos și neexecutabil, decăre Franța și Rusia sunt de un acord.”

Metternich la început nu bănuia negocierile intime între Franța și Rusia, totuși observă la timp, că el este prevenit — debordat — de șireția diplomatică a lui Borzo di Borgo, decă vĕdându-și planul dejucat, a apucat pe altă cale; a înduplecat Pōrta otomană să declare pe calea diplomației, și înaintea lumii, că nu ea e cauza resbelului, dreptă aceea e aplecată a primi un

congres european, în oarele pe lângă participarea părților beligerante, să se stabiliscă condițiunile lămurite ale păcii, cari apoi să fi puse sub garanția puterilor.

Dĕr nici această declarație apriată a Turcului n'a putut să influențeze asupra Cabinetului francez, a cărui înstrăinare de către Austria era mai prepăstiosă, decât să i-se pōtă pune o punte.

La nota diplomatică a Turciei, ministrul francez a dat același răspuns, că augustul rege nu se amestecă în afacerile Rusiei, prin urmare nici în cestiunea războiului ruso-turc, și rămâne neclintit la această hotărâre a sa.

Metternich, vĕdându-și toate încercările sale estă mod paralizate, riscă încă odată a-și proba norocul prin amicul său de principii, principele Wellington, carele încă doria să se pună stavilă întinderii rusești, stătea însă în rezervă față de casa Bourbonă, careia la Congresul de Viena (1815) îi fusese rașimut puternic, pentru a ajunge la tron.

Wellington scia, că Laferonays, ministrul esternelor Franței, era legat mai puternic de Rusia, decât să-l pōtă abată la o altă cale, — dĕr fiindu-i cunoscută și împrejurarea, că regele Carol nu iubescă persoana lui Laferonays, ci doria pe Polignac (ambasadur la Londra) în capul afacerilor esterne, a stăruit a câștiga pe Polignac pentru ideile sale și a duce firele diplomatice pân'acolo, ca Polignac să fiă chemat de regele Carol la Paris. Sosit la Paris, Polignac, cu ocaziunea primei întelniri, se încercase a-l convinge pe regele, „că pacea Europei, numai atunci și numai așa pōte fi asigurată, decă Franța va face cauză comună cu Anglia, în contra Rusiei”. Regele însă i-a răspuns categoric: „Eu rămân pe lângă Rusia; și decă acesta, ar ataca pe Austria, eu voi sta gata pregătit, și-mi voi direge pașii după împrejurări; eră decă ar ataca Austria pe Rusia, eu fără întârziere imi voi comanda armata în contra Austriei. Un astfel de resbel doră imi va fi de folos, căci națiunea, ocupată prin o mare afacere, ca acesta, turburările interne, avĕndu debuseul lor în spre afară, se vor domoli și alina.”

Polignac rămase incremenit; n'a devenit ministrul esternelor, ci s'a întors la postul său la Londra. Nici Metternich, nici Wellington nu se așteptase, ca la stăruințele Austriei și ale Angliei, și față de neutralismul Prusiei, Carol al X să se opună unei alianțe îndreptate în contra Rusiei.

Planul acestor doi diplomați era, că va succede prin negociațiunile curților europene a îndupleca pe Rusia la concesiuni față de Turcia; și după socotința

Firesce, că sĕrmanii pescari se înspăimĕntară și Nahalim se făcu albă, mai albă ca marmora din palatul Sultanului.

Acum ea purta haine pompoze, cusute cu fir de aur și parfumate, și cete întregi de servitori ascultau poruncile ei. Dĕr vișătoare umbra ea încōce și încolo prin palatul pompos, suspinând se preumbla prin grădinile de trandafir ale Sultanului. Și decă domnitorul se apropia de ea, fugea ca o pasăre spăriată.

Sultanul însă n'avea odihnă nici ziua, nici noptea și sōrtea trupelor sale, cari erau în război cu Sĕrbii, nu-i sta așa la inimă, ca și frumoșă ființă și cruțimea frumoșei Nahalim. Femeile sale vedeau măhnirea sa și-l sfătuiră, să cufunde în valurile Bosforului pe Nahalim, și apoi Allah i va da liniște inimei sale. Sultanul nu prea băgă în seamă vorbele lor, căci altminte ar fi trebuit să observe, că ei se temă de sĕrmana față de pescari, fiind-că avea dragostea Sultanului.

Când soia Sultanul, că ea pribegesc prin grădini, să străcura după ea

ca un hoț pe vĕrful degetelor și să ascundea după câte o tufă de trandafir; privirile sale arđetore aprōpe consumau trupul ei frumos și fața ei sublimă.

Odată ea se apropiase tare de el, se opri tocmai lângă acel trandafir, după care sta el ascuns. Ea se plecă spre un trandafir, și respira mirosul cel plăcut. Atunci se arată Sultanul, el, marele Sultan, înaintea căruia milioane de omeni se plecau până la pământ, de care mii de omeni tremurau, a cărui braț răspădea grōza până în depărtatul apus, — el cădu în ghenunchi înaintea fetei de pescari și se rugă:

— „Nahalim, tu care estă mărgăritarul cel mai frumos al corōnei mele, stĕua cea mai frumoșă a împĕrăției mele, nu fugi de mine!”

Nahalim se opri, înfățișarea domnitorului, ce se rugă, o mișcă.

— „Nahalim”, se rugă el, „Nahalim, tu flōrea divină a Rĕșăritului, spune, ce trebuie să fac, ca să mă iubesc? Tu, regina casei mele, iubesc numai puțin, atât de puțin, cât e alb în pe-

nele corbului și cât e negru în inima lui Allah.”

— „Inima lui Allah e vecnic albă și apoi ce e mai negru ca penele corbului?” zise fata.

— „Lasă-mă să sărut marginea vestmintelor tale, Nahalim!”

— „Vestmintele mele sunt prea jos și buzele tale prea sus.”

— „Nahalim, tu, diamantul dintre petrele nestimate, privesc, te iubesc cu înfocare! Fii a mea, Nahalim, vrĕi corōna mea, vrĕi împĕrăția mea?”

O clipită mintea ei fu străbătută de un fior rece: a stăpăni! A înalța și a smeri omeni, a ucide și a ierta omeni — cu toate astea însă o altă iconă isgoni gândurile aceste, ea clătină din cap și zise:

— „Corōna ta e destul de strălucită, decât să ai lipsă a-o face și mai strălucită. Mie nu mi-se cuvine această cinste.”

— „Privesc, diamantul, ce ȕace fără strălucire în adĕncime, unde nu pĕtrunde nici o rađă de lumină, er în rađele sōrelui, sĕlă veđi cum strălucesc”, zise Sultanul.

— „Diamantul și lumina sōrelui sunt ca fratele și sora, dĕr pune-l în vĕpaia focului și tu vei vedĕ cum se topește totă splendoră.”

— „Să umilescă aceea, ce iubesc, și se înalță aceea, ce urĕsc?” strigă Sultanul sărind în sus. „Te iubesc numai pe tine Nahalim, te iubesc ferbinte, te voi iubi vecnic, mai vecnică ca palida lună, care mă aude; mai vecnică, decât stelele lucitoare, ce mă privesc.”

El i apucă mână și o cuprinse de mijloc.

Curagiul ei dispăru de-odată, ea cădu la picioarele lui și-i cuprinse genuchii.

— „O, stăpăne, fă-ți milă de cea din urmă rōbă a ta. Aruncă-o afară pe uliță, unde latră câni și unde locuesc fōmea, dĕr nu-o supĕra cu nimic.”

„Sultanul își mușcă buzele de durere, ori de mânie, — acesta nu o scimă. Apoi rupse trandafirul, spre care se plecuse mai înainte Nahalim și apoi se depărtă cu pași lini. Două crețe adânc și întuneoșe se iviră între sprāncenele stăpănitorului...”

lori, pentru ajungerea acestui scopu era destulă o demonstrațiune cu câte-va năi belice pe marea Mediterană și diversiunea unei armate Austriace spre frontiera Galiciei; în casulă celă mai rău erau decizi a se folosi și de forță, dacă se constata, că Rusia stă singură.

Deși atât Prusia neutrală — der prin rudenă mai multă apropiată de Rusia, — cât și Franca erau, convinse, că sporul teritorial și succesele Rusiei în orientu sunt periculoase pentru echilibrul european, totuși interesele lor parțial nu li-a concesu să se alipescă la planul Austriei și al Angliei; de unde, pe cumu soimă, Rusului i-a succesu a trece Balcanul și a dicta în anul 1829 pacea memorabilă dela Adrianopolu.

Evenimentele se repețesc, deși sub forme variate. În anul 1828 în contra intereselor general europene, tronul Franței, pentru interesul său privat, s'a aliat și a fost de un acord cu autocratul Rusiei; în 1891 republica franceză, ba putem afirma întrăga națiune franceză, privind la interesul său, se aliază totu cu același autocrat, acuma însă cu acea diferență, că la această alianță aderă și întrăga națiune rusă. Dela succesul acestei alianțe va depinde judecata istoriei: că politica lui Bismark de a înghiaba tripla alianță, cu eschiderea Rusiei, a fost mai ferocă pentru Europa, decât nesuccesul politicii lui Metternich.

Încă o observare și terminăm. Deși pornirile consecutive ale Rusiei în contra Turcului, vor fi avându alte scopuri și interese, totuși, dându tributul adevărului, trebuie să recunoștem: că forma de așt a staturilor Balcanice și pozițiunea creștinilor d'acolo, se datorează în prima seriă acestor porniri, pe cari celelalte puteri ale Europei nule făceau, căci din cauza disparității Cultului religios, li lipsea inima pentru suferințele Creștinilor din Orientu.

Rotuna.

Literatură.

A eșit de sub tipar „Tratatul bolilor acute infectătoare.“ Se află de vânzare la subscribiu autoru în Rodna vechiă (comit. Bistrița-Năsăud); la librăriile N. Ciurcu în Brașov; W. Krafft în Sibiu și la Concordia în Năsăud.

Prețul unui exemplar numai 1 florin v. a.

Simeon Stoica,
medic cercualt.

HIGIENA

Despre grija unei femei dela însărcinare și până ce mișcă copilul.

Cum s'ar puté ore, ca într'o grădină să fiă florii multe și fru-

mose, decât grădinarul nu ar ști să le îngrijescă? Cum s'ar puté înmulți poporul decât mamele nu știu ce conduită să aibă în cursul sarcinei?

În alte țări, mai luminate decât țera noastră, învățai se ocupă foarte mult și cu mare interes de cauzele scăderii numărului populațiunii. Noi însă ne ocupăm de dimineta până sera de ori ce, numai de grija sănătății, care este comora noastră cea mai scumpă, nu ne ocupăm. Copii moru cu sutele la țera și în orașe; multe mame se pierd înainte de a nasce, ori la nascere, și acesta numai din cauza neciștii și a superstițiilor neînțelepte în cari cred.

Din aceste considerații, d-l Dr. S. Gheorghiu, medicu primar alu spitalului Sf. Spiridon din Iași, publică în „Apărătorul sănătății“ următoarele povețe în privința modului, cum trebuie să se grijescă femeile în timpul, de când sunt însărcinate și până ce se mișcă copilul:

O copilă de curându măritată — dice d-sa — trebuie să cunoscă, că una din cauzele principale ale bolilor femeesci, sunt născerile rău îngrijite; de aceea trebuie să ia măsurii la timp; și îndată ce simte primele semne ale sarcinei ca: amețelă, grătă, scuipatul fără voiă dimineta, desgust de mâncare, încetarea regulei etc. cel mai nimerit lucru este să începă o viață cu totul liniștită, să părăsească corsetul, care e o adevărată nenorocire pentru femei, să nu facă mișcări grele ca: ridicarea unor corpuri grele și să nu se ostenescă mult.

Se întâmplă că unele femei la o anumită lună, pierd seu lapedă; în casulă acesta ca precauțiune bună, este ca femeia de ce zile înainte de timpul când știe, că a pierdut altă dată, și de ce zile după acel timp, să stea în pat în repaus absolut. În casulă când femeia pörtă greu, este bine a avé un brâu seu un felu de cingătoare, cu care să-și înfășore pântecul, ca astfel să fiă susținută.

Tote turburările ce apar în cursul sarcinei, cele mai adeseori dispar odată cu mișcarea copilului, care se simte de obicei între a 5-a și a 6-a lună, și odată ajunsă la începutul lunei a 9-a, femeia trebuie din contră să-și schimbe viața liniștită ce avea, să umble mult pe jos fără însă a

face imprudențe, cari ar pune în pericol viața copilului și a ei chiar.

Femeia în luna a 9-a e bine să umble pe jos ceva mai mult, pentru că prin acesta se pregătesc organele la o nascere mai ușoră. Natura a îngrijit încă dela mișcarea copilului ca toate organele mamei să se pregătesc; ea ne-a lăsat însă și nouă îndatorirea, ca nu numai să nu punem piedeci unei asemenea preparațiuni, prin viață neregulată și prin abuzuri de tot felu, der încă să căutăm a înlesni preparațiunea naturală a organelor de nascere, luându în băgare de seamă aceea ce ne recomandă experiența, din ale cărei dosare am estrasut aceea ce s'a dicit mai sus.

ECONOMIA

Cultura pomilor.

III.

Precum omul, ca să trăiesc are lipsă de nutremânt, tot așa și pomii. În pământul bun, pomii să facă mari și cu scortă frumoasă, era în pământul rău, ei rămân mai mici și adeseori sunt espusi bolilor.

Nutremântul pomilor, ca și alu celorlalte plante, este de două feluri: organic și anorganic. Nutremântul organic constă din: cenușă, var, fer, sare etc. și contribu la formarea lemnului, era cel anorganic constă din: azot, carbon și oxigen.

Nutremântul organic se absorb de pomii prin rădăcină, era cel anorganic prin foi. Prin foi pomii respiră, ca și omii prin plămâni; și respiră oxigen, era noptea carbon.

Bunul Creator a întocmit lucrurile astfel, ca aceea ce răsuflăm noi, adică azotul, să fiă înghițit de plante; era aceea, ce ele răsuflă, adică oxigenul, să-l înghițim noi.

Ca să putem constata, că pomii se nutresc nu numai cu rădăcinile din pământ, ci și cu foile din aer, n'avem decât să legăm cu o sforă, strins peste mijlocul un pom mai tiner și vom vedé îndată, că unflătura se va face deasupra legăturii. Primăvera, cu deosebire, așa circulează de tare sucule prin pomii încât de exemplu: mestecănelui, crepându-i scortă, curge mustul și potind. Acest must se în-

trebuieț și ca beutură recortă.

Ca și omul, este espus și pomul la multe bole și primejdii. De multe ori este amenințat seu frânt de vânturi mari; de multe ori îi strică seceta prea mare, ca și gerul cel aspru; de multe ori se rupe de greutatea pomelor, ce produce. Sunt apoi omide și gândaci, cari le rod frunzele; șoreci ori anumite insecte, cari le rod rădăcinile; epurii și caprile, cari le despă scortă; mulțime de insecte, cari se incubă sub scortă lor și le fac mari stricăciuni etc.

Cele mai însemnate bole ale pomilor sunt: tăciunele. Acesta atacă mai cu seamă scortă merilor, ceea ce se poate observa când scortă mărului a început a se înegri. Îndată ce observăm această, tăiem scortă atacată cu cuțitul și ungem rana cu pecură seu cu ceră de altoit.

Afară de tăciune, merii mai suferă și de *cangrenă*, un fel de gâlcă (ghinduri), cari atacă lemnul unde pământul e prea gras. Se poate vindeca, tăind părțile atacate și ungându-le cu pecură.

Altă bolă mai însemnată a pomilor este și *oftica* seu *gălbănirea*. Acesta se nasce decât pământul de desupt e prea sterp seu apatos. Din această cauză, la rădădirea pomilor trebuie să cunoscăm bine pământul și decât credem, că e prea sterp seu apatos, să punem sub rădăcina principală câte o lepede de pără, după cum am amintit la rădădirea pomilor.

Afară de bolele amintite, mai sunt: *curgerea de resină* la pruni, cereși și vișini, care se poate vindeca ca și celelalte bole; *putredirea lemnului*, *pătarea frunzelor* la peri și *nerodirea*. Acesta din urmă se poate vindeca numai îngrășind bine pământul. Pătarea frunzelor la peri se poate vindeca, uându-i adeseori pe timpul de secetă, era putredirea lemnului se vindecă prin tăerea lemnului putred și astuparea rănei prin o amestecătură de lut, cenușă, balegă și cărbuni pisați, apoi ungerea aceleia cu pecură, ca să nu potă străbate aerul.

În sfârșit trebuie să amintim ceva despre întinerirea pomilor. Acesta se face rătăzându coróna pomului bătrân, ca să crească altă corónă mai tineră. Retezarea

Mai multe zile se închise Sultanul în casă, și nu voi nici să mănânce, nici să bea. Elu lucra, așa se dicea, la un nou plan de răboiu în contra îndrăsnicilor Sărbii și în contra obraznicilor Ungurii, elu și va înghenunchia semi-împă, chiar și cetatea împărătescă germană o va supune sub jugul lui Allah. Der de ce ar fi și fost Sultanul sultan, decât ar fi trebuit să lucre singur? De ce avea elu sfetnici și scriitori? Pentru ca Sărbii și Ungurii să fiă înfrânți și cetatea împărătescă germană dela Dunăre să cadă în mâinile sale, — acestea-i preocupau gândirile sale, der frumoasa Nahalim cu ochii ei mari și frumoși îi turbura mințile. De mii de ori îi jurase răsbunare și mii de planuri isodice, der când își aducea aminte de ochii ei, trebuia să-și plece capul pe mâni și să ofteze din adănoulă inimii sale.

Nahalim devenia din zi în zi mai tăcută.

Ea pribegea odată prin grădină, urmărind numai în taină de sbirii Sultanului. Cu buzele ei roșii săruta trandafirii cei mari și frumoși. Când servitorii

Sultanului observaseră această, alergară la el și diseră: „Allah e mare, îndurarea ta stăpâne să fie spre noi, Nahalim iubesc!“

Atunci Sultanul se făcu palid, mai palid ca mărtea. În mintea sa se iviră icioanele duoră favoriți ai săi. Da, de sigur că pe unul dintre acești doi, ilu iubea ea. Și elu, elu poate că a atinsu cu buzele sale buzele ei, póre că elu a cuprins mijlocul ei; — apucă o frânghie de mătase și se repeși în grădină.

Când o zări, o chiamă la sine. Nahalim voi să fugă, der prea înfricoșat suna vocea Sultanului, ea nu cuteză să fugă, ci se apropiă de el.

— „Fia-ți milă de raba ta, stăpâne, ce poruncesc!“

Fața cea frumoasă a tinerei fete era desfigurată de grăză. Acesta ilu părănea pe Sultan până în inimă.

— „Nahalim, copila mea“, dice elu cu blăndețe, „nu vorbi așa, imi face rău. Privește, îți voi oferi totu ce-mi stă în putință. Cătu veți cu ochii totu va fi alu tău. Acesta e prea puțin? Vor-

besce, și coróna sărbescă va fi a ta! Ori

doră coróna acesta îți-e prea mică? Vorbesce, și-i voi smulge regelui Ungariei coróna de pe capul său și o voi pune pe capul tău! Ori doră acesta strălucesc prea puțin? Voesci mai mult? Vorbesce, Nahalim, regina inimei mele; numai un cuvânt spunem, și îndată voi pleca în recea miază-nopte și-ți voi aduce cu pericolul vieții mele cea mai frumoasă și mai strălucită corónă de acolo! Der tu trebuie să fi a mea, Nahalim, da tu trebuie să fi a mea!“ Apoi o cuprinse în brațe.

Ea însă ilu respinse cu putere dela sine și-i strigă plină de desgust: „Placă, eu te urăsc!“

— Pe mine mă urăsc, der pe alu ilu iubesc?“ rări Sultanul dându-se cu un pas înapoi. „Der așteptă“, șopti elu, „răsbunarea mea va fi înfricoșată!“

Elu se gândi un moment, apoi murmură încet:

— „Nahalim, cunosc tu pe favoriții mei, pe frumosul Mechmed și pe visătorul Ali?“

Nahalim tremură, apoi dice:

— „E drept, cunoscu pe Mechmed încă de pe timpul stăpânitorului...“

— „Și pe Ali?“ o intrupse Sultanul.

Ea tăcu.

Risul crâncen al Sultanului o îngrozii:

— „Mechmed poate trăi, der Ali trebuie să moră“. Sultanul scose frânghia de mătase și continua: „Cine voesc se se urce de pe culmile munților la sora, acela cade în adănoimea văilor. Nahalim ia această frânghie și du-o lui Ali, spune-i, că aceste sunt cele din urmă cuvinte ale Sultanului: „Cine voesc se se urce de pe culmile munților la sora, acela cade în adănoimea văilor“. Dă-i această frânghie și spune-i: „Acesta este cel din urmă dar al stăpânului tău.“ Nisce servitorii credincioși te vor însoți, nu te gândi la fugă. Și după ce Ali va muri, adu-mi această frânghie îndrătu și partea stângă a bărbei lui Ali.“

Sultanul rise grăznit și cu silă Nahalim plângea...

— — — Ea se duse la Ali. Servi.

coronei se face mai cu sémă primăvera.

Unii dintre agricultorii noștri, cari au pomi în grădini, lasă ori și câți surcei s'ar ivi la rădăcina pomilor în credința, că prin această se întinerece pomul.

Și numai din aceste câte-va observări asupra culturii pomilor se poate vedea, că aceea, ce este agricultura pentru agricultor, aceea este horticultura pentru grădinar.

Precum agricultorul, care nu știe ara, gunoi, grăpa și sémăna, cum se cade, nu poate avea secerișuri mănoșe, chiar așa nu poate avea rōde bogate nici grădinarul, care nu are cunoștințe despre cultura pomilor.

Acăsta se oținem minte, căci după modul, în care cultivăm pomii din grădinile noastre, ne judecăm în ziua de astăzi atât ai noștri, cât și străinii cari au ocaziune de a ne visita grădinile și comune noastre.

Ioan Georgescu.

POVEȘTE.

În opulă „Tratatul bōlelor acute infectătoare“, pe care-l anunțăm la rubrica literaturii, se află povește medicale pentru popor.

Ce se face, când cineva scuipă sēu vomēză sänge în gradū mare? Pune pe peptū stergare grōse udate în apă rece.

Cum se oprește curgerea sângelui pricinuită prin tăieturi ori prin alte loviturī? Culege pāinjinū multū, curățe-lū bine de gozuri, pune-lū pe rană și-lū stringe bine cu o fașă de pānză.

Ce se face, ca se scapă de bătături (ochiuri de gaină)? Pōrtă încălțeminte comōde, largi și de piele mōle, cu virful latū și cu călcăe jōse, abia de unū degetū de înalte.

torii fură siliți se o sprijinesc, căci altmintrelea ar fi cădūt. Ali o vedū venindū, și recunosc sbirii Sultanului.

„Ali“, dișe ea cu voce înăbușită, „așa vorbesce Sultanul, aceste sunt cele din urmă cuvinte ale sale: „Cine voeșce se se urce de pe culmile munților la sōre, acela cade în adēncimea vāilor.“

Pe fața lui Ali se ivi de-odată o lumină. — „Femeiă, ești nebună?“, strigă elū „sēu Allah ți-a schimbatū vocea? Cum, tu îndrāsnești să vorbesci în numele Sultanului? și voi simbriașilorū, îndrāsniți să purtați hainele Sultanului?“

Elū strigă pe servitorii sēi și porunci, ca sē-i lege pe toți. Ei se opuseră și jurară, că ei vinū în numele Sultanului, dēr Ali nu credea. Cu frānghia de mātase a Sultanului legă mânilē Na-

tōtă sēra câte 1/2 oră, apoi pune pe bătături din următōrea compozițiā: Terpentinū grosū o linguriță, cēră albă și saponū simplu, mēruntū tăiate din fiā-care o lingură, cu puținū oleu de lemnū topesce-le la olaltă din care va eși o materiā compactă.

Cum se vindecă nigei? Pune mestēcānū verde în focū, din suculū ferbinte, ce va eși din capetulū care nu arde, pune diminēta și sēra câte 2—3 picături pe nigei și vei scāpa în curēnd de ei. Dēcā negelulū e mare, implāntă în elū virfulū unui acū pānă la rădēcina negelului, la flacāra unei lumini, interbēntă capetulū cu urechile pānă va fi roșu și în 2—3 zile negelulū pică cu rădēcina cu totū.

De cōdă nici nu-mi pasă!!

Anedotă populară.

Când a fost cāndva într'o vară Unū țiganū māncāndū o pară O albină cum sbură Dreptū pe parā-i se așeză.

„Na, gāndi țiganu acum, „Pentru ce nu-ți veđi de drumū? „Ce-ți dādū, mē rogū, prin [minte?!... „N'aveai locū sē treci nainte? „Capū de muscă, bizālău „Zāpăcitu și nātārāu!...

„Cum sē scapī-acum de ea „Gurā icī, piciorū coala: „Ori cu cioculū te ciupesce „Ori cu ghiara te julesce!!

„Că de cōdă nici nu mi pasă... Dēr c'unū degetū cāndū ajunge Hop, albina mi-lū impunge.

— Haoleu, mă!!... Ce nerōdă!! „Dēcā mușci tu pe la cōdă, „Fire-ai țepānă sē fii, „Capulū dēr de ce-lū mai ții?!...“

Th. D. Speranția.

MULTE ȘI DE TOATE.

Litera M. în viața lui Napoleonū celū mare.

A jucatū unū mare rolū. Numele a șēse maresali ai sēi se incepea cu litera M. (Murat, Moncey, Massena, Mortier, Macdonald, Marmont) precum și a

26 de generali de diviziune (Miollis, Montbrun și încă 24). Prima sa luptă a fost la Montenotte, cea din urmă la Mont St. Jean, afară de aceea mai căsigă luptele dela Milesimo, Mondovi, Marengo, Mosca, Montmirail, Monterau. Orașul Milană a fost celū din-tăiu orașū, în care a intratū elū triumfătorū, și Madrid, celū din urmă. Madrid și Mosca i-au adusū perderi mari. Mai întâi ilū pārsi Murat. Egiptulū ilū perdū Menou. Moreau i-a fostū timpū îndelungatū unū mare rivalū, care necontenitū urzea în contra lui conjurațiuni Trei dintre miniștrii sēi se numeau Maret, Montalivet, și Mollien, primulū sēu camerierū a fostū Montesquieu. Malmaysa a fostū loculū, în care a petrecutū mai pe urmă pe teritorulū Franciei.

Sciri comerciale.

B. Pesta 25 Sept. Cerealele pe piețele esterne au fostū pretutindenea, în sēptēmāna trecutā, în o scādere ușōrā. Numai în B. Pesta prețurile au rēmasū aproape cele din sēptēmāna premergātōre.

Victualie. Ouēle au fostū 40—41 1/2 la 1 fl., lada prōspete de 1440 bucāți cu 34—35 fl. — Galițe, gāsce 240 270 fl., grase 4.50, 5.50 fl., — găini 1, 1.30 fl., pui 65—90 cr., rațe grase 2, 2.40 fl., curci 2.50, 3 fl. — tōte cu pārechea.

Păstăioșe. Cumpērătorii s'au ținutū în rezervă, din care ȳcausā prețurile au mai scāpētātū. Fasolea 6.50, 6.75, — mazerea 8.50, 9.50, — lintea 9.50.

Tērgulū de viței. Vii 34—36 cr., prima 38—42, fruntea 43—45 cr. pe chilogr.

Peile uscate n'au avutū cāutare, Notēzā: grele de boi 80—85 fl., de mijlocū 74—78 fl., vaci 78—80 fl., pitlingi 95—100 fl., Kneip 120—125 fl. suta de chilograme.

Calendarul săptămânii. Table with columns for dates (Septembrie, 1891), days of the week, and names of saints (Francisc, Fides, Bruno, Amalia, Charit, Brigita, Dionisie, Amalia).

Cursul lorurilor private din 30 Sept. Table with columns for location (Basilica, Clary, Navig. pe Dunare, etc.), unit (cump., vinde), and price.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 30 Sept. n. 1891

Table of commodity prices in Budapest, listing items like grain (Grâu Bănățenesc, Grâu de Pesta) and their prices per 100 kilograms.

Table of exchange rates and prices for various goods, including oil (Oleu de rap., Oleu de in) and sugar (Zăcăr).

Tērgulū de rimători din Steinbruch. La 29 Sept. n. starea rimătorilor a fostū de 135,887 capete, la 29 Sept. au intratū 1113 capete și au eșitū 1607 rēmanēndū la 30 Sept. unū numărū de 135881 capete.

halimei. Apoi se plecā spre ea și buzele sale atingēndū ușorū fruntea ei, îi șopti încetū: „Nu te teme, Allah e cu noi.“

Apoi trimise pe unū servitorū credinciosū la Sultanulū și-i spuse: „Allah e mare și îndurarea ta sē fiā cu noi. O femeā bētā a venitū la mine și mi-a adusū o frānghia de mātase și a abusatū de numele tēu. Eu însă am legatū femeia și pe inșōitorii ei, fiind-cā îndrāsneră sē pōrte hainele tale. Poruncesce, stāpāne, ce este de făcutū, și robulū tēu le va implīni.“

gardei sale și-i dēdū porunca, ca sē-lū aducā pe Ali legatū la dēnsulū. Casa lui sē o ia cu asaltū, dēcā se va apēra, și sē o dārime pānă în temelīā. Femea însă, pe care o va găsi la dēnsulū, sē fiā tērētā prin cetate și elū sē cālārēscā pe calulū, de care va fi legatā ea.

nefericiților Sērbī. Māndra fortārēș Belgradū căduse, și gloriosul Sultan se întōrse la Rhodos, ca sē-lū cucrēscā....

Marfa sârbescă grea dela 46—47 cr. transito. mijlociă grea dela 46—47 cr. transito. ușoară dela 47—48 cr. Porci îngrășați de ună ană dela — cr. până la — cr., îngrășați cu cucuruz dela — cr. până la — cr., îngrășați cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriți la gară cu 4 1/2.

Bursa din București din 30 Sept.

Valori	%	SE CUMD
Rentă română perpetuă 1875	5 1/2	102. 1/2
Rentă română amortisabilă	5 1/2	99. 1/4
dtto	4 1/2	83. 3/4
Renta rom. (rurale convertite)	6 1/2	101. 3/4
Oblig. de stat C. F. Române	6 1/2	—
idem	6 1/2	—
Imprumutul Openheim 1866	8 1/2	—
Imprumutul Oraș. București	5 1/2	—
idem	5 1/2	98. 3/4
idem din 1890	5 1/2	95. —
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—
Credit fonciar rurală	7 1/2	—
idem	5 1/2	99. 1/2
Credit Fonc. Urb. din București	7 1/2	103. —
idem	6 1/2	102. —
idem	5 1/2	94. 3/4
Credit Fonc. Urban din Iași	5 1/2	85. —
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	276. —
v. N.	—	—
Banca Națion. ult. div. 88.—	500	1537. —
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	384. —
Naționala de asig. ult. div. 32 lei	200	388. —
Banca Rom. ult. div. fr. 15.—	500	—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 51.	250	—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	—
Soc. de Reas. ult. div. 15 l. aur	200	—
Societ. de Constr. ult. div. —	—	—
Societ. de Hârtie ult. div. —	—	—
Agio în Bursă —	—	—
Bubla de hârtie —	—	—
Banca Națion. a României	—	—
Scompt. —	5 1/2	—
Avansuri pe efecte —	6 1/2	—
vansuri pe Lingouri —	6 1/2	—

Cursulu pieței Brașov.

din 5 Octomvre st. n. 1891.

Bancnote românesce	Cump.	Vând.
Argint românesc	9.18	9.21
Napoleon-d'ori	9.12	9.18
Lire turcesc	9.19	9.24
Imperiali	10.50	10.55
Gabini	9.50	9.55
Gabini	5.40	5.45
Seris. fonc. „Albina“ 6 1/2	—	—
„rusesc“ 5 1/2	—	—
Buble rusesce	121.—	122.—
Mărci germane	57.—	57.40
Discontul 6—8% pe an.	—	—

Cursul la bursa din Viena.

din 2 Octomvre a. c. 1891

Renta de aur 4%	103.65
Renta de hârtie 5%	100.65
Imprumutul căilor ferate ungare - aur	115.—
dto argintă	97.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare [1-ma emisiune]	111.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare [2-a emisiune]	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune)	—
Bonuri rurale ungare	90.—
Bonuri croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vină unguresc	—
Imprumutul cu premiul unguresc	147.59
Losuri pentru regularea Tisei și Seghedinului	180.—
Renta de hârtie austriacă	91.40
Renta de argint austriacă	91.20
Renta de aur austriacă	109.25
Losuri din 1860	136.75
Acțiunile băncei austro-ungare	1009.—
Acțiunile băncei de credit ungar.	328.—
Acțiunile băncei de credit austr.	283.25
Galbeni împărătesc.	5.54
Napoleon-d'ori	9.26
Mărci 100 imp. germane	57.45
Londra 10 Livres sterlinge	116.85

Proprietar:

Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil interinal: **Gregoriu Maior.**

Nr. 350—1891

3—3

CONCURSŪ.

Devenind vacante următoarele stipendii, și anume:

- Un stipendiu de 60 fl. v. a. pe an din fundațiunea „*Marinovic*“ pentru studenți de gimnasiu respective școala reală de aceeași categorie.
- Un stipendiu de 20 fl. v. a. pe an din fundațiunea „*E. D. Bașota*“, menit pentru gimnasiști, cu preferința celor din munții apusenți, seu din fostul district al Năsăudului.
- Un stipendiu de 50 fl. v. a. pe

an din fundațiunea „*Dobăca*“, destinat pentru un gimnasișt născut în fostul comitat al „*Dobăcei*“.

4. Un stipendiu de 40 fl. v. a. pe an din fundațiunea „*Radu M. Ruvėnu*“ pentru studenți la gimnasiu seu școala reală. Mai departe fiind vacant:

5. Un ajutor de 25 fl. v. a. pe an, menit pentru un tiner romăn, care voese a învăța seu învața deja vre-o meserie, der mai cu semă: rotăria, lemnăria (baldașia), făurăria, măsăria (tămplăria), cismăria, pălăria, curelăria, șelaria, mașinăria agricolă.

Prin acesta se descrie concurs.

Cererele au a se înainta „*Comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura romănă și cultura poporului romăn*“ în *Sibiu* până la 15 Octomvre st. n. 1891.

Cererele intrate mai târziu nu se vor considera.

Aspiranții la vre-unul din stipendiile amintite sub pt. 1—4 au să acudă la suplicile lor:

a) Carte de botez în original seu în copie legalisată.

b) Testimoniu școlastic de pe semestrul II al anului școl.: 1890/91.

c) Atestat de frecuentare dela direcțiunea institutului, în care cercetă școala de prezent.

d) Atestat de paupertate seu de orfan, decă concurentul e orfan.

Suplicanții la ajutorul amintit sub pt. 5 au să presente următoarele documente:

a) Atestat de botez în orig. seu în copie legalisată.

b) Testimoniu școlastic de cel puțin 4 clase elementare.

c) Contractul încheiat cu măestrul conform ș-lui 61 al legi industriale (Art. de lege XVII din 1884) în original seu în copia legalisată și o adeverință dela măestru despre succesul cu care lucră.

d) Atestat de moralitate dela autoritatea competentă locală.

e) Adeverință dela părinți seu tutori, că sunt decisi a lăsa pe fiii seu pupulii lor la învățatură până se vor perfecționa pe deplin.

Sibiu, 18 Septemvre 1891.

Pentru comitetul Asociațiunii transilvane pentru literatura romănă și cultura poporului romăn.

G. Barițiu, m. p.   **Dr. I. Crișianu**, m. p.
președ.   secret. II.

Concurs.

Pentru întreținerea a patru copii dela școlele romăne gr. or. din loc cu cost, cvartir, luminat, încălțit, spălat etc. din „*Internatul Christurian*“, se descrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare.

Remunerațiunea va fi de 12 fl. lunar de internist, 6 fl. celelalte condițiuni să potă afla la Epitropia Bisericii Sf. Nicolae din loc.

Petițiunile în scris să adresează la Comitetul parochial al Bisericii Sf. Nicolae.

Comitetul parochial.

De închiriat

sunt în Maerul din Blumena Nr. 199

1. Magazinele pentru depozitoriu de lână și o odaie pentru cancelaria, dela 1-ma Ianuarie 1892 încolo pe unul sau mai mulți ani;

2. Podurile fabricii de ulei pentru depozitoriu de bucate de acuma încolo pe unu seu mai mulți ani;

Informațiune mai de aproape se dă în cancelaria subsemnatei Eforii, edificiul gimnasial Brașov, suburbiul Scheiu, Gróver.

Eforia școlilor centrale romăne ort. răsăritene.

FUNDATĂ ÎN 1888.

TIPOGRAFIA

FUNDATĂ ÎN 1888.

A. MUREȘIANU

BRAȘOVU, PIAȚA MARE No. 22.

Acest stabiliment este provădit cu cele mai nouă mijloce tehnice și asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, este pus în pozițiune de a putea esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateț, precum:

CĂRȚI DE SCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
PENTRU TOTE SPECILE DE SERVICIURI.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.

COMPTURI, ADRESE, CIRCULARE, SCRISORI, CUVERTE,
PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE ANUNCIURI.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov, piața mare Nr. 22, etagiul I, cătră stradă. Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

Zurückgesetzte Seidenstoffe mit 25% = 33 1/3% und 50% Rabatt auf die Original-Preise vermeter- und robenweise porto- und zollfrei das Fabrik-Dépôt G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto.

Chiar acum a eșit de sub tipar

Calendarul „Aurorei“

pe anul vișect 1892.

—Cu portretul episcopului **Alexandru St. Șulțu**— ca premiu— și alte ilustrații frumoase.

Din cuprinsul variat și interesant al acestui Calendar, însemnăm aici:

Partea calendaristică: Cronologia pe an. 1892. — Păscălia pe an. 1892. Sărbătorile și alte zile schimbătoare la răsăritenii și apusenii. — Posturile. — Regentele an. 1892. — Eclipsesele și întunecimile. — Cele patru anotimpuri, astronomice. — Semnele pentru fazele lunii. — Calendarul julian-greco-roman și iudaic. — Meteorologia: Fazele lunii. — Schimbarea timpului după planete. — Servitiul postal și telegrafic. — Indreptar financiar. — Têrgurile (după datele oficiale cele mai din urmă).

Partea de citit: Vuța mamei (Novelă). — Visul copilei (Poesiă) — Muntele păcatului. (Tradițiune). La născerea D-lui Christos (Poesiă). — Fantoma (Schiță) — Crăciunul sêracului. — Clopoșelul fericirii (Poesiă) — Pădurea miseriei. — Leul și berbecul (Fabulă hotentotă). — Artistă mărîtă (Poesiă). — Jalsia conului Gligorache (Schiță de crăciun). — Anecdote și tēmplări: Medicină. — Compătimirea. — Nevasta credincioasă. — Bărbatul după zestre. — Muieră și calendarul. — Têrgul ciorapilor. — Un răspuns nimerit. — Purcelul sêracului. — Călțun câștigat pre ușor. — Ușpețitul fără bani. — Regele și cavalerul în capul iernej. — Stăpânul și servitorul. — Candidatul care cu răspuns inventios a dobândit dirigătoră.

Glume (ilustrate): Stratagemă muierescă. — Probă de curisare și probă de refuz. — Logică copilărescă. — Turnura. — Scusă indestulătoare. Bietele sócre. — Calcul și calcul. — Abdicarea de bună voie. — Puțină neînțelegere. Cestiunea orientului. — Conversația. — Logică. — Intre o dómna și avocatul ei. — Pe bulevard. — Publicațiuni.

Se pôte procura dela Tipografia „Aurora“ A. Todoran în Gherla — Szamosujvár câte un eșemplar cu 30 cr. + 5 cr. portopostal; 6 eșemplare procurate de-odată costă numai 1 fl. 60 cr. esped. franco.

670,3—1

Turnătoră de feră și fabrică de mașini a lui SCHLICK

SOCIETATE PE ACȚII IN BUDAPESTA. FABRICA ȘI BIROUL CENTRAL: VI., Kűlső vác-út 1696/99, BIROUL ÎN ORAȘ ȘI DEPOSITUL VI., Podmaniczky-utca 14,

Recomandă escelentă construatele

Garnituri de treierat cu abur și cu vârtej (Göpel), precum și cu mai multe din cele mai mari premii distinsele

Pluguri patent. ale lui SCHLICK cu 2 și 3 brazde,

Pluguri Rayol patent,

Pluguri-Rayol, Pluguri originale ale lui Schlick și pluguri Vidats pentru o brazdă, unelte pentru lucrarea pământului, grape și spărgători de bulgări.

584,24—24

Mașini de semănat în rânduri „HALADAS“, patentate ale lui Schlick.

Mai departe s'afă în depositul mori pentru curățitul cerealelor (sistem Baker și Vidats), mașini pentru prepararea nutrețului, batóze de porumb (cuouruz), mori pentru uruit, mori de uruiă cu putere de abur „Hungaria“ patent. lui Jokáy, mori de măcinat și instalațiuni pentru mori de ulei.

Mașini originale americane de secerat și legatú snopii, mașini de cositú érba, căi ferate pentru câmp etc.

Prețurile cele mai eștine. — Condițiuni favorabile pentru plată.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Brașov la Pesta

Trenul mixt: 4 ore 20 minute dimineața.
Trenul accelerat (peste Clușiu): 2 ore 48 minute după amez.
Trenul de persoane: 7 ore 23 minute sêra.
Trenul accelerat (peste Arad): 10 ore 24 minute sêra.

2. Dela Brașov la București:

Trenul accelerat: 5 ore 15 minute dimineața.
Trenul mixt: 12 ore 20 minute după amez.
Trenul accelerat: 2 ore 19 minute după amez.

O specialitate necomparabilă
între tóte apele minerale alcalin-acide din monarhia și străinătate

este
apa minerală de
„RÉPÁT“

care în urma compozițiunei pré fericite a părților sale minerale și a conținutului estraordinar în acid-carbonic se bucură de o valóre medicinală fôrte mare și de un renume universal neîntrecut.

Apa minerală de „RÉPÁT“ sê întrebunțeză ca medicament cu cele mai strălucite succese în contra conturbărilor de mistuire, în contra stărilor catarhalice a stomacului și a organelor respirătore, în contra maladiilor rinichilor și a beșice etc., are un efect admirabil la secrețiunea udatului și este recunoscut ca remediu solvator neprețuibil.

Celul mai curat și binefăcătorul produs natural.

Ca borviză adevă beată cu vin.

nu se pôte compara această apă escelentă ou nici o altă apă minerală a continentului.

Sampagnul apelor minerale.

Conform ordonanței înaltului minister de interne No. 5891/VIII din anul 1890, apa minerală de **RÉPÁT** este supraveghiată ca apă medicinală după prescripțiunile legilor sanitare.

Veritabilitatea apei sê constată prin aceea, că dopul sticlei trebuie sê fiă însemnat cu: „K-impér Répát“. Deci sê rógă a sê observa acesta spre evitarea falsificărilor prin alte ape inferioare.

Apa minerală de „RÉPÁT“ se găsește în calitate prospătă și veritabilă în depositul subsemnatului; asemenea și în farmacii, în cele mai multe băcării și în tóte birturile mai notabile.

Cu tótă stima

Administrațiunea isvorului

Josef György,

662,50—12

Brașov, Strada Michail Weiss (ulița poștei) No. 12.

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni . . . . . 3 fl. —
Pe șese luni . . . . . 6 fl. —
Pe un an . . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni . . . . . 10 fr.
Pe șese luni . . . . . 20 fr.
Pe un an . . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data
de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an . . . . . 2 fl. —
Pe șese luni . . . . . 1 fl. —
Pe trei luni . . . . . 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an . . . . . 8 franci.
Pe șese luni . . . . . 4 franci.
Pe trei luni . . . . . 2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se vor abona din nou, sê binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Avisul d-loră abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerățiunei sê binevoiescă a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fășia sub care au primitú țiarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, sê binevoiescă a scrie adresa lămurit și sê arate și poșta ultimă.

Totodată facem cunoscutú tuturor d-loră abonați, că mai avem din anii trecuți numerii pentru complectarea colecțiunilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se pôte adresa la subsemnata Administrațiune în casu de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“